

ÖTVEN ÉV

A TERMÉSZET AZ ÉN SZÍNHÁZAM

Csontó Sándor

Ezt a remek és a sportág kívánalmait a mai napig kiszolgálni képes épületet Hajós Alfréd műépítész, hazánk első olimpiai bajnoka tervezte 1930-ban. A fedett uszoda átadásakor Európa legnagyobb zárt úszócsarnokának számított 33×18 méteres medencéjével. Külső párja és a műugró-létesítmény 1937-ben készült el, majd 1958-ban kültéri gyakorlómedencével bővítették a létesítményt. Itt szórakoznak és pihennek főszereplőink is a képen, akiknek személyét fél évszázad elmúltával nem sikerült már kideríteni. Ellenben megtaláltuk a félszázaddal ezelőtti fotó készítőjét, a 86 éves Kácsor László újságíró, író, fotóriportert.

1965. június 8. Strandolók élvezik a napsütést a margitszigeti sportuszodában

– *Vízvárnak a neve is gyönyörű, hát még a környezet, a Duna-Dráva Nemzeti Park, amelynek közepén fekszik. Kácsor Laci bácsi itt él visszavonultan az Ady Endre utca utolsó házában, közvetlenül az erdők és a vizek mellett. Évtizedekig benne volt az „élet sűrűjében”, mégis ennyire szenvedélyesen szereti és tiszteli a természetet?*

– Világéletemben erdész szerettem volna lenni. Aradon születtem, de a familia egy része a Bihar-hegységben, a varadi püspökségben gyakorolta ezt a hivatást, szinte belenőttem a természetbe. Nagyváradon jártam a Szent László gimnáziumba, majd a piaris-

tákhöz, de édesanyám korán megözvegyült, így egyszerűen nem volt pénz a taníttatásomra. Erdély visszacsatolását követően jól éreztük magunkat abban a közegben, ahol mindenki magyarul beszélt, és megértettük egymást. Mert a kisebbségi élet szörnyű gyilkos dolog volt, vigyázni kellett, ki előtt és mit beszélt az ember.

– Mikor jött át Magyarországra, egyáltalán volt kihez?

– 1945 nyarán üres zsebbel – se szállás, se rokon – jöttem fel Budapestre. Kőbányán kaptam egy címet, ahol a Fertő utcai Mélyfúró Berendezések Gyárában kitanultam a kovácsmunkát. Többségében a szovjeteknek dolgoztunk jóvátételi célból, de a maszekba kovácsolt késeket a hétvégén élelemre cseréltük. Közben édesanyám is utánam jött, a Kálvin tér 3. szám alatt laktunk az ötödiken. Majd jelentkeztem a pesti bölcsészkarra, ahová felvettek, kollégiumba kerültem, de később áthelyeztek volna a „diplomataképzőbe”, amihez egyáltalán nem fűlt a fogam, így a vizsgák előtt otthagytam az egészet. Volt néhány olyan arc, akit ismertem már, és semmilyen politikai szerepet nem akartam vállalni. 1952-53-ban katonai szolgálatra kellett bevonulnom Keszthelyre, szerencsére itt már a hadosztályi lapnak dolgozhattam.

– Egy karakán embert ismertünk meg, akiben van spiritusz, mással egy élet alatt nem történik ennyi minden. Vasak és hálók után újabb csavar következik, miként lett magából újságíró?

– Ötvenegyben kaptam egy fülest, hogy gyakornokot keresnek az MTI belpolitikai rovatánál. Érdekes dolognak tűnt, igaz, tízszer újraírták velem a próbacikket, csak hogy teszteljenek, mennyire vagyok rugalmas. Feltettem a jövőmet erre a szakmára, itt tényleg lehetett „úszni a sztorikban” és rengeteget tanulni a sok régi, dörzsölt kollégától, Nagy Jenőtlől és Gárdonyi Jenőtlől, Vigh Jósikától. Baczony Lászlótól, a gyorsírótól, aki harmincszor lett magyar bajnok – mindig őt küldték a parlamentbe, angolul hallgatta a híreket, magyarul azonnal gyorsírta a szöveget.

– Itt nem tapasztalt politikai nyomást, nem voltak elvárások az elvtársaktól?

– Éles korszak volt, de az ember hamar megtanulta, hol van a láthatatlan sorompó. Mindenki tudta miről van szó, és ebben a közegben rögtön kiderült ki honnan érkezett és ki hova tart. Nagyon kemény dolgokról nem írtunk, csak azt kellett zengen, hogy munkaverseny, munkaverseny, az olcsó propagandát adni, tudósításokat különböző üzemekből és kulturális eseményekről. Ami rázós ügy, azok a nagy beszédek voltak, itt nem lehetett egy betűt sem tévedni. Én az angolnál sokkal sikosabb voltam, nem bírtam az alakoskodást sosem, a véleményemet egyenesen megmondtam.

– Élőben hallgatni Rákosit, Gerőt, Nagy Imrét és többiekét, még a gondolatra is beleborzongunk. 1956-ban vállalt szerepet magánemberként, riporterként?

– A Piarista közben mentem át az alagúton, és láttam, hogy hatalmas a tömeg, gyülekeznek a diákok a professzorokkal. Az épület sarkán volt egy telefonfülke, mindjárt leadtam a tudósítást a szerkesztőségbe: srácok, itt valami lesz! Mire felértem, már zúgott, mint a méhkas, nagyon feszült volt a hangulat. Egy kollégával meg elmentünk a rádióhoz is a Bródy Sándor utcába, a múzeumkerti oldalbejáratig jutottunk. Itt már lövöldöztek, sokan megsebesültek. Nem kívülről lőttek először. Azt lehetett látni, hogy a tülerő belül van. Visszaindultam a Kálvin térre, ami a legrohadtabb helynek számított ekkor a számtalan kósza lövedék miatt. Kapott az Üllői útról, a körút felől, a Baross ut-

cából. A házunkat is belövés érte, életveszély volt ott maradni. Anyámmal és a feleségemmel meg a többi lakóval levonultunk a pincébe. Mellettünk volt egy fűszerbolt, egy férfit, aki sorban állt kenyérért, felkoncoltak az udvaron...

– Milyen szakmai kihívásokat és élményeket élt meg az MTI-ben? Gondolok itt elsősorban a fényképezésre.

–1968-ban elvégeztem egy mezőgazdasági szakiskolát, és Nyíregyházán halász szakvizsgát tettem. Keresztbe-kasul jártam az országot, mindig tanultam, látni akartam és írni szerettem volna. Engem a belpoltól lehívtak a fotósokhoz, ami egyesült a Magyar Fotóval. A vezető tudta, hogy én jól fényképezek, és naponta két-három riportot mindig behoztam. Itt csodálatosan képzett szakemberek működtek, akik mesteri szinten dolgoztak, de hát riportot nem tudtak készíteni. Roppant módon tetszett a dolog. Imádtam a gyorsaságot, az azonnalíságot a fotózásban is, ami a sajtónak a hitelességét bizonyítja. Egyébként még a keresztapám nyomta a kezembe az első gépet negyedik elemista koromban, egy macskát kaptam le a fán, ma is megvan a kép. Sajnos az itt közölt fotómra nem emlékezem, több ezer felvételt csináltam a hosszú évek alatt. A legdöbbenetesebb esetem a két vasúti szerencsétlenség volt Szolnokon és Mendénél, amikről szintén én csináltam elsőként képes anyagot.

– Meddig tartott az MTI, és merre vitte tovább az útja?

– 1982-ig, harminc évig dolgoztam ott. Akkor új főnökök jöttek, átszervezés, satöbbi, felmondtam. Én lettem az első önkéntes munkanélküli. Kérdezték, a haverok, mi lesz veled? Most kezdődik az élet, mondtam. Szabadúszó újságíróként közöltem főleg természetközeli témában cikkeket, akár névtelenül is, több magazinban, és nekiálltam könyveket írni. Az életemre mindig nagyon vigyáztam, a riportkeredés a kenyérkereset volt, de az élet örömét más adta. A természet szeretete, ez az én színházam.

– Meg lehetett ebből élni?

– Amíg tudok dolgozni, addig nem halok éhen. Azt hiszem, a Horgászösvények lett az első könyvem és azután jött sorban a többi, nem is tudom hány: Barátom a természet; Gemenc; Vizi barangolások; Bogrács és nyárs; Velencei-tó; Vízparti táborozás; A folyók élni akarnak. Próbáltam valamit létrehozni, ami hasznos másoknak is. Megcsináltam 1991-ben Matty községben a Madár emlékparkot: a Pantheon aviumot. Tizenhárom kipusztult honi madárfajról faragtattam kopjafát, a munkát a saját zsebemből fizettem. Megmentettem több tucat kormoránt a pusztulástól, amikor levelenként megvettük-kiváltottuk a fákat, ahol fészkeltek. Itt építettünk magánkezdemenyezésből egy iskolát is, két pedagóguslakással, még számítógépet is szereztünk, talán elsőként az országban. Ma sajnos már nincs meg, eladták.

– Tiszteletre méltó a tudása és a rajongása a természet iránt. Még horgászversenyt is elneveztek magáról. Tavaly vehette át a Pro natura díjat a Magyar Természettudományi Társulattól eddigi munkája megbecsüléseként.

– Döbbenetes érzés volt öltönyben lenni, nem hordtam harminc éve. A koromat is a természetnek köszönhetem. Idén egyedül maradtam: a feleségemmel három nap híján hatvan évig éltünk együtt. Állítok az emlékére egy útmenti keresztet Pro natura felirattal, hátul a barátaim monogramjával. Még megy a szekér, majd szólnak, ha le kell szállni róla. Tulajdonképpen a nehézségekkel együtt is olyan szép életet éltem, amit mindenkinek kívánnék. S amíg lehet, magamnak is. ●